

ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТӢ ВА ХИФЗИ ИҶТИМОИИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ ПАЖУҲИШГОҲИ ТИББИ ПРОФИЛАКТИКИИ
ТОҶИКИСТОН

734025 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,

к. Шевченко, 61 тел. 21-10-81; Fax: 21-53-06

аз “20” ноябр 2024

№ 55

ш. Душанбе

“Тасдиқ мекунам”

Муовини директори МД “Пажуҳишгоҳи
тибби профилактикии Тоҷикистон”

д.и.т., дотсент Г.Ҷ. Азимов

ХУЛОСА

**Муассисаи давлатии «Пажуҳишгоҳи тибби
профилактикии Тоҷикистон»**

Диссертатсия дар мавзӯи «Тақомули тадбирҳо оид ба пешгирии сироятҳои таносулӣ дар миёни гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳолии (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)» аз рӯи ихтисоси 14.02.03 - Сихатии ҷомеа ва тандурустӣ дар Муассисаи давлатии «Пажуҳишгоҳи тибби профилактикии Тоҷикистон» дар шаҳри Душанбе анҷом ёфтааст.

Дар давраи таҳияи рисолаи номзадӣ (солҳои 2020 - 2024) Қурбонов Назаралӣ Талабович унвонҷӯи Муассисаи давлатии «Пажуҳишгоҳи тибби профилактикии Тоҷикистон»-и Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб рафта, дар айни замон ҳамчун мудири кафедраи “Асабшиносӣ, ёрии паллиативӣ ва асосҳои равоншиносӣ” дар Муассисаи давлатии таълимии “Коллеҷи тиббии ҷумҳуриявӣ” фаъолият дорад.

Қурбонов Н.Т. соли 1997 «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино»-ро бо ихтисоси “Кори табобатӣ” хатм намудааст.

Шаҳодатнома дар бораи супоридани имтиҳонҳои номзадиро дар соли 2024 аз ҷониби Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон гирифтааст. (№ 1191 аз 04.03.2024).

Мавзӯи рисола ва роҳбари илмӣ дар ҷаласаи Шурои олимони Муассисаи давлатии «Пажӯҳишгоҳи тибби профилактикии Тоҷикистон» аз 20 марти соли 2020, тибқи Протоколи № 3 тасдиқ карда шудааст ва ба мавзӯи илмӣ 17.11.2024 тағйирот ворид карда шуд.

Роҳбари илмӣ: д.и.т. Ғоибов Амонулло Ғоибович.

Аз рӯйи натиҷаҳои муҳокима хулосаи зайл қабул карда шуд:

Мубрами мавзӯи таҳқиқот.

Асоси рушди босуръати муҳочирати меҳнатӣ (беш аз 1 миллион нафар) эътирофи озодии вуруду хуруҷ, коҳиш ёфтани сатҳи зиндагӣ, бекорӣ ва ҷустуҷӯи даромади имконпазир, пеш аз ҳама, дар байни аҳолии деҳот мебошад.

Дар асноди расмии Ташкилоти Умумиҷаҳонии Тандурустӣ ва як қатор нашрияҳои илмӣ аҳамияти омӯзиши бемориҳои пӯсту зӯҳравӣ, махсусан сироятҳои таносулӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли таъкид шудааст. Зарурати назорати он вобаста ба афзоиши “мавҷи муҳочират” аз кишварҳои ИДМ(Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил) ва кишварҳои дигари хоричи дуру наздик бармеояд.

Имконияти вуруди бидуни раводид ба кишварҳои ИДМ боиси пайдо шудани мақоми ғайриқонунии муҳочирон ва бар асари ин дар байни муҳочирони сершумори меҳнатӣ афзоиш ёфтани теъдоди ашхоси аз ҷиҳати тиббӣ, иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ ҳифзнашаванда гардид. Ғайр аз ин, дар 36,5 дарсади ҳолатҳо муҳочирон дар бораи қоидаҳои санитарии беҳатарӣ дониши кофӣ надоштанд. Дар маҷмӯъ, нуқтаи мазкур омилу ангезаи таҳримҳои дахлдор ва фишори мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, инчунин як навъ тазйиқи равонӣ-

эмотсионалиро ба миён оварда, бештар боиси рушд ёфтани патологияҳои гуногун мегардад.

Аммо дар чанд соли охир вазъи саломатии муҳоҷирон бо доштани омори нокофӣ дар ин замина ба як мушкили мубрами беҳдошт ва вазъи мардум дар кишваре табдил ёфтааст, ки нерӯи аз андоза зиёди корӣ дорад. Ба ин чиз коҳиш ёфтани нақши ниҳоде бо номи оила, афзудани сатҳи чудошавӣ, зиёдшудани сироятҳои тавассути алоқаҳои ҷинсӣ гузаранда, авҷ гирифтани бемориҳои музмин, инчунин афзоиши маҷълулияту маъҷубӣ дар байни муҳоҷирон дохил мешаванд.

Аз ин лиҳоз ташхис ва пешгирии бармаҳалли иллату бемориҳо, бахусус сироятҳои таносулӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли ва аъзои оилаи онҳо аҳаммияти калон пайдо мекунад.

Ба асоси нуктаҳои қайдгардида дар назди мақомот ва муассисаҳои соҳаҳои гуногуни иқтисоди миллӣ оид ба роҳандозии таъминоти тиббӣ-профилактикӣ ва иҷтимоии муҳоҷирон як қатор вазифаҳои ҷиддӣ истодаанд, ки иҷрои онҳо қабул намудани қарорҳои аз ҷиҳати илмӣ асоснокро талаб менамояд.

Ҳамчунин ба ғайр аз бемориҳои насли якуме, ки бо роҳи алоқаи ҷинсӣ паҳн мегарданд (оташак, гонорея), боз бемориҳои насли нав, сироятҳои -хламидиоз, микоплазмоз, герпес, папилломаи узвҳои таносул ва гепатити вирусии В-ро номбар кардан мумкин аст, ки ба доираи васеи масъалаҳои тиббӣ, экологӣ, фарҳангӣ, ҳуқуқӣ ва иҷтимоӣ кашида шудаанд.

Умуман зиёда аз 30 намуд микроорганизмҳои бактериявӣ, вирусӣ ва паразитӣ тавассути алоқаи ҷинсӣ интиқол дода мешаванд. Ҳамарӯза дар саросари ҷаҳон зиёда аз 340 миллион нафар мардону занони қобили меҳнат бо ВНМО-и пешгиришаванда шиносӣ мегарданд, ки нуктаи мазкур бори гарони саломатии ҷомеаро ба миён хоҳад овард. Бахусус дар кишварҳои рӯ ба таракқӣ, ки дар онҳо ВНМО тақрибан 17,0 дарсади талафоти иқтисодии марбут ба саломатиро ташкил медиҳад, масъалаи мавриди назар аз ҳассосияти хоссе бархӯрдор аст.

Аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим будани ВНМО бо коҳиш ёфтани неруи корӣ ва репродуктивии миллат бар асари инкишоф ёфтани сироятҳои музмин ва оқибатҳои вазнини дарозмуддат, аз қабили безуретӣ, ҳомиладории хориҷибачадонӣ, таваллуди бармаҳал, саратони гарданаки бачадон ва марғи бармаҳалли кӯдакону калонсолон муайян карда мешавад.

Саҳми шахсии муаллиф ҷиҳати ба даст овардани натиҷаҳои дар рисола пешниҳодшуда.

Муаллиф дар таҳқиқоти саҳроӣ (дар минтақаи Кӯлоб: шаҳри Кӯлоб, ноҳияҳои Ҳамадонӣ, Восеъ, Фархор ва дар минтақаи Бохтар: ноҳияҳои Ҷалолоиддини Балхӣ, Кубодиён, Вахш ва Абдурахмони Ҷомӣ) иштирок кардааст. Маълумоти ҳисоботҳои оморӣю солони дармонгоҳҳо ва диспансерҳои пешгирии бемориҳои пӯст ва зухравӣ дар минтақаҳои Кӯлоб ва Бохтари вилояти Хатлон шахсан ҷамъоварӣ намуда, ба доираи таҳлил кашидем. Ҳамзамон ба таври интихобӣ маводи аввалияи муассисаҳои тиббии ибтидоӣ, инчунин маводи аввалияи (картаҳои амбулаторӣ)-и шахсонро омӯхтем, ки дар муҳоҷирати меҳнатӣ қарор доштанд. Дар қори ташкил намудану бевосита амалӣ гардонидани пурсиш дар байни одамоне, ки дар муҳоҷирати меҳнатӣ қарор доштанд, иштирок намудем. Нуқтаи мазкур ба довталаб чунин имконро фароҳам овард, то ин ки ба мақсад наздикӣ ҷуста, вазифаҳои пеши рӯяшро дақиқан ҳаллу фасл намояд. Муаллиф ба асоси сарчашмаҳои сершумор қорҳои муҳимро оид ба ҷамъоварӣ ва танзими маълумоти ибтидоии клиникӣ ба субут расонида, инчунин таҳлили саволномаҳоро зимни ду бахш — якум, ҳангоми пешбурди фаъолияти асосӣ ва дувум, дар доираи таҳқиқоти муаллифӣ бо муҳоҷирони меҳнатӣ, ки қаблан гирифтори бемориҳои гуногуни алокаи ҷинсӣ буданд, анҷом додааст. Ҳамчунин дар ин замина қорқарди омории мавод, таҳлил ва тафсири натиҷаҳои бадастомада сурат гирифт. Муаллиф адабиёти махсуси илмӣ ва соҳавиро шахсан ҷамъоварӣ ва таҳлил намуда, инчунин дар қонфронсҳои илмию амалӣ ва мизҳои мудаввар бо ироаи маърузаҳо ширкат ҷустааст. Саҳми

бевоситаи муаллиф дар фароҳам омадани рисола ҳалқунанда буда, аз иштироки бевоситаи ӯ дар тамоми марҳилаҳои таҳқиқот иборат аст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот

Ба эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсия шубҳае нест. Кори илмии Курбонов Н.Т. дар ҳаҷми дахлдори маводи омӯрӣ анҷом дода шуд, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои боэътимоди муҳим кофӣ ба назар мерасад. Усулҳои таҳқиқоти истифодашуда замонавӣ буда, бо вазифаҳои дар пеши худ гузоштаи муаллиф мувофиқат дошта, натиҷаҳои ҳосилшуда бар пояи усулҳои гуногун бо ҳамдигар қобили муқоиса мебошанд.

Дар кори рисолаи номзодии Курбонов Н.Т. мулоҳизаҳои илмӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ боварибахш буда, бо далелҳо ва тибби собитшуда асоснок карда шудаанд, ҳуди натиҷаҳо аз таҳқиқоти боэътимоду мантикӣ берун омада, ба мақсаду вазифаҳои кор мувофиқати комил доранд. Коркарди омӯрӣ мувофиқи талаботи ҳозираи таҳлили таҳқиқоти илмӣ ба роҳ монда шуд.

Навоварии илмӣ ва аҳамияти илмию амалии рисола

Навоварии илмии кори диссертатсия ҳеҷ чое барои шакку шубҳа боқӣ намегузорад, зеро он бори аввал арзёбии муносири вазъи саломатии муҳочирон, инчунин таъсири омилҳои тиббию иҷтимоӣ бар рӯи сихати муҳочирону аъзои оилаи онҳоро дар бар гирифтааст.

Аҳамияти илмӣ ва амалии кори диссертатсионӣ аз он иборат аст, ки дар асоси то заминаи маълумот оид ба тартиб додани тадбирҳои пешгирӣ намудани бемориҳои сироятӣ аз ҷумла ВНМО ташкил карда мешавад. Ҳамзамон, барои коҳиш додани омилҳои хавф, ки ба саломатии муҳочирони меҳнатӣ таъсир мерасонанд, тадбирҳои пешгирикунанда таҳия карда шудаанд.

Аҳамияти илмӣ ва амалии рисола, роҳҳои имконпазири истифодабарии онҳо.

Кори илмии довталаб ба сурати мақола, гузоришҳои илмӣ, рисола ва маъруза дар нишасту конференсҳо ироа гаштааст. Натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти кории муассисаҳои тиббӣ, диспансерҳои бемориҳои пӯсту зухравӣ, зимни омода намудани маводҳои иттилоотиву таҳлилий, дархостҳои истехсолӣ,

инчунин дар раванди таълиму тадриси донишкадаҳои олий ва миёнаи махсус истифода бурда мешаванд. Натиҷаҳои баҳше аз таҳқиқот дар навбати худ метавонанд зимни фаъолияти муассисаҳои кумаки аввалияи тиббию санитарӣ, диспансеру марказҳои дахлдор истифода шаванд, инчунин барои муайян намудани самтҳои афзалиятноки пешгирӣ ва ташхиси бармаҳалли СТАЦГ, бемориҳои музмини узвҳои коси хурд дар байни муҳоҷирони меҳнатӣ муфид воқеъ хоҳанд гашт.

Мавзӯи рисолаи Курбонов Н.Т зери номи “Тақомули тадбирҳо оид ба пешгирии сироятҳои таносулӣ дар миёни ғуруҳҳои осебпазири аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)” 17 октябри соли 2024 бо назардошти пешниҳодҳои аъзоёни Шурои олимони Пажуҳишгоҳ доктори илмҳои тиб, дотсент Азимов Г.Ҷ ва номзади илмҳои тиб, дотсент Мирзоев А.С., аз рӯйи ихтисоси 14.02.03 - Сихати ҷомеа ва тандурустӣ тағйирот ворид гардид.

**Мукамал будани пешниҳоди маводи диссертатсия дар асарҳое,
ки довталаб ба нашр расонидааст.**

Доир ба мавзӯи рисола 11 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 мақолаи дигар дар конференсияҳои илмӣ-амалии Федератсияи Россия ба таъби расидааст.

Интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия

**Дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон**

1. Курбонов, Н. Т. Распространенность и первичная профилактика инфекций, передающихся половым путем, среди трудовых мигрантов [Текст] / А.Г. Гаиров, Н.Б. Лукьянов // Известия Академии наук Республики Таджикистан. -2019. - № 4 (207). - С. 95-99.
2. Курбонов, Н.Т. Образование, культура и здоровье как фактор формирования здорового образа жизни в Республике Таджикистан [Текст] / А.Г. Гоиров, М.М. Джумаева, Т.С. Джабборовва // Авджи Зухал. -2021. - №1. - С. 40-45.

3. Курбонов, Н.Т. Особенности сексуального поведения молодежи, определяющие право на заболевания, передающиеся половым путем, в Республике Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов //Здравоохранение Таджикистана. -2021. - № 3 (350). - С. 27-33.
4. Курбонов, Н.Т. Основные аспекты профилактики заболеваний, передающихся половым путем, среди подростков и молодежи Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов // Авджи Зухал. - 2022. - № 2. -С. 64-69.
5. Курбонов, Н.Т. Профилактика заболеваний, передающихся половым путем, среди молодежи Республики Таджикистан [Текст] / П.Б. Джалилов, М.Х. Ганизода, Т.Б. Рахмон // Симург. -2022. - № 16 (4). - С. 108-113.
6. Курбанов, Н.Т. Медико-социальные аспекты инфекций, передающихся половым путем, среди иностранных трудовых мигрантов в Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов //Наука и инновации. Национальный университет Таджикистана. -2023. - № 3. - С. 55-58.

Дар дигар нашрияҳо

7. Курбонов Н.Т. Социально-эпидемиологические особенности и меры профилактики инфекций, передающихся половым путем, среди трудовых мигрантов Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов // Матералы научно-практич. конф.: «Актуальные вопросы сестринской помощи при распространении инфекционных заболеваний». – г. Душанбе. 2022. - С. 27-31.
8. Курбонов, Н.Т. Анализ заболеваемости смешанными инфекциями, передаваемыми половым путем, среди трудовых мигрантов Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов //Научно-практическая конференция. НИК Аетерна. г.Саратов. 5 июля 2022. С.154-159.
9. Курбанов, Н.Т. Детерминированность трудовой миграции как медико-социальная проблема в Таджикистане. XII Республиканская научно-

практическая конференция [Текст] / Н.Т.Курбонов, Ш.М.Муминов // Здравоохранение Таджикистана. – 2020-№ 3- С. 28-30.

10. Курбонов, Н.Т. Аспекты организации обучения и переподготовки социальных работников высокой квалификации в Таджикистане [Текст] / Н.Т.Курбонов // Материалы научно-практич. конф. «Современные методы организации сестринского дело». – Душанбе. 2024. - С. 38-40.

11. Курбонов, Н.Т. «Берегись и не осрамись» [Текст] / Н.Т.Курбонов // Дайджест пресс №17 (1357) 05.05. 2021- С.7.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия

Натиҷаҳо ва нуктаҳои асосии кори диссертатсионӣ дар ҳамоишҳои зерин ироа ва муҳокима гаштаанд:

Конференсияи XII илмию амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Нақши корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва истифодаи технологияи муосир дар баланд бардоштани сифати таълим ва тарбияи кормандони миёнаи тиб»// Детерминированность трудовой миграции, как медико-социальной проблемы в Таджикистане. - Душанбе, 2020. - с. 28-30.

Конференсияи XIII илмию амалӣ зери номи «Масъалаҳои мубрами нигоҳубини ҳамширагӣ хангоми паҳншавии бемориҳои сироятӣ»// Социально-эпидемиологические особенности и меры профилактики инфекции, передающихся половым путем, среди трудовых мигрантов Хатлонской области. Душанбе, 2022. - с. 27-31.

Конференсияи илмӣ-амалӣ зери номи «История становления, современное состояние, перспективы развития»// Анализ заболеваемости смешанными инфекциями, передаваемыми половым путем, среди трудовых мигрантов Хатлонской области Республики Таджикистан. Саратов, 2022.- С.154-159.

LV международной научно-практической конференции. Естественные науки и медицина: теория и практика. //Некоторые аспекты профилактики инфекции, передающихся половым путем, среди трудовых мигрантов из Хатлонской области Республики Таджикистан. Новосибирск, СибАК, 2023. - С.23-31.

Мутобиқати мазмуни рисола ба ихтисосе, ки аз рӯи он кор ба ҳимоя тавсия шудааст

Кори диссертатсионӣ ба шиносномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 14.02.03 - Сихатии чома ва тандурустӣ, инчунин шиносномаи дахлдори Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба омӯзиши ҷанбаҳои тиббию иҷтимоии пешгирии сироятҳои бо роҳи алоқаи ҷинсӣ гузаранда ва нигоҳдории солимии репродуктивӣ мувофиқат мекунад.

Натиҷаҳои таҳқиқоти рисола дар таҳияи стратегия ва барномаҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳияи «Барномаи давлатии рушди системаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии вилояти Хатлон барои солҳои 2021-2025, аз ҷумла пешгирии бемориҳои сироятӣ дар байни ҷавонон ва муҳоҷирони меҳнатӣ истифода гаштаанд. Инчунин дар рафти омӯзиш мушкилот ва муваффақиятҳои хадамоти пӯсту зухравии вилояти Хатлон омӯхта шуда, аҳамияти натиҷаҳои он дар фаъолияти диспансерҳои минтақавӣ, аз ҷумла муассисаҳои КАТС ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи дастрасӣ ва сифати ёрии тиббӣ, инчунин таҳияи усулҳои зарурии тиббию санитарӣ таҳти баррасӣ қарор гирифтаанд. Тадбирҳои беҳтар намудани пешгирии касалиҳои сироятӣ аз ҷумла ВНМО дар байни гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли аз нуқтаи назари илмӣ арзёбӣ шудаанд.

Хулоса

Дар ҷаласаи Шурои олимони Муассисаи давлатии «Пажухишгоҳи тибби профилактикии Тоҷикистон» қабул карда шуд. Корҳои илмӣ-таҳқиқотии анҷомдодашуда пурра ба талаботи фасли 3, бандҳои 31,33,34 «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 № 267 тасдиқ шудаанд, мувофиқат мекунад (тағйиру иловаҳо аз 26 июни соли 2023 № 295), ки барои рисолаҳои номзадӣ заруранд.

Рисолаи номзиди Курбонов Назаралӣ Талабович дар мавзӯи «Тақомули тадбирҳо оид ба пешгирии сироятҳои таносулӣ дар миёни гурӯҳҳои

осебпазири ахолӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)»
барои химоя аз рӯи ихтисоси 14.02.03 – Сихатии ҷомеа ва тандурустӣ қабул
гардид.

Дар маҷлис 15 нафар иштирок дошт. Натиҷаҳои овоздиҳӣ: «тарафдор» -
15 нафар, «муқобил» - нест, «бетараф» - нест, протоколи № 11 аз 15 ноябри
соли 2024.

Ранси Шурон олимӣ,

Директори МД ИТНТ, д.и.т.

М.М.Рузиев

Котиби илмӣ, н.и.б.

М. У. Қайумова

Имзоҳои Рузиев М.М ва Қайумова М.У-ро
бо имзо ва муҳр тасдиқ мекунам.

И. Абдулова